

ARTIGA 34

ANUARI
2019

REVISTA D'ART I PENSAMENT CONTEMPORANI

VANESSA PEY
SÈRIE_BEATINGPATHS, 2018

ASSOCIACIÓ D'ARTISTES
VISUALS CONTEMPORANIS
A LA CATALUNYA SUD

// ARIADNA PARREU

«Benvolgut Goran, gràcies per la vostra carta. Personalment ja estic fent vaga de producció de qualsevol forma nova del meu treball des del 1965 (és a dir, 14 anys). No veig què podia fer més. Salutations cordials, Buren»

D'aquesta manera contestava Daniel Buren la petició de Goran Djordjevic a diversos artistes per fer una vaga general; d'altres artistes van ser menys correctes o afirmaren que estaven de vaga intermitent. I amb aquesta anècdota de la vaga suspesa per cap reconeixement no sols laboral, sinó existencial comença l'article «The Terror of Total Dasein: Economies of Presence in the Art Field» de Hito Steyerl. Jo també hi començo, però directament vaig a la resposta de Buren que, des de l'àmbit físic i palpable, no ha deixat mai de treballar.

Dasein, la presència: cos, matèria, secrecions i temps invertit, el desplaçament i fins i tot la mateixa intenció d'assistir a activitats d'àmbit públic se centren en la necessitat per existir en el món cultural i, més concretament,

en les mostres i trobades d'art contemporani de qualsevol tipus. Fer-se present és una acció condicionada i condicionant de l'esdeveniment concret al qual s'assisteix. Sense ser-hi present aquest esdeveniment no existirà i no ho subscriu des d'una perspectiva individual i experiencial solament sinó com el fet que les propostes vinculades a l'art contemporani requereixen d'un públic, un gruix format per cossos, una amalgama d'interessos d'allò més variats i el seu nucli, ens agradi o no, sigui políticament correcte o excessivament endogàmic, són els mateixos artistes per formar teixit, coneixement i discurs.

Un temps invertit per generar una col·lectivitat que configura un *autoatur* circumstancial pels nostres treballs paral·lels precaris, entre desig i necessitat, es decideix gestar per gestionar i estimular unes presències als llocs. Els llocs, uns espais subvencionats dependents d'institucions vetlladores perquè, a la vegada, siguin gestionats sense intromissions polítiques i esgrimeixin en tot moment les bones pràctiques. Així doncs, necessitem aquests espais més per fer-nos presents com a col·lectivitat que no com una mostra individual.

Es reclama l'ajuda pública amb consciència de l'esforç que això suposa, però no com una queixa capritxosa sinó com un reclam indispensable en una democràcia sana

que vetlli per l'emancipació del ciutadà des d'un circuit que aquí a Catalunya generalment és poc o gens lucratiu.

Val a dir que la cura d'espais subvencionats públicament genera aquesta xarxa de persones, de coneixements i de transmissió així com estimula l'aparició i la sostenibilitat d'altres espais d'iniciativa privada, autogestionats, que també necessiten la seva presència per existir.

Aquests cossos, veus i pensaments generen un aglutinant que és l'associació en si mateixa i canalitzen una porta, un llindar obert per on personar-se i reclamar un servei essencial i radicalment improductiu com a bé de consum i extremament significant com a bé intangible a aquest poder legislatiu d'una permeabilitat baixa.

Uns objectius clars on la forma, com si fos de fang moll, es va configurant orgànicament, de manera descentralitzada amb pressupost 0 i amb tempos arrossegats. Crec que no hi ha una manera més sincera i coherent de crear l'Associació d'Artistes Visuals de la Catalunya Sud, un assemblatge de carències i visions que venen de lluny, tant en el sector en general com en el territori en particular. Com sempre hi ha l'emergència, ens hem acostumat a viure-hi immersos i l'excepció o temporalitat ha esdevingut quotidianitat, així que exigim sense condicionants, però amb paciència.

MANIFEST
DE L'ASSOCIACIÓ
D'ARTISTES VISUALS
CONTEMPORANIS
DE LES COMARQUES
DEL SUD

L'Associació d'Artistes Visuals Contemporanis de les Comarques del Sud, és una entitat d'abast territorial.

Els membres de l'associació són artistes dedicats a la recerca i la investigació en els nous llenguatges de l'Art Contemporani.

L'AAVCS també acull crítics i gestors professionals, que treballen en el mateix àmbit.

OBJECTIUS. Implementar espais públics d'exhibició i producció al territori, amb una dotació econòmica adient.

Vetllar perquè els espais dedicats a l'art contemporani, siguin dirigits i gestionats per professionals de recorregut i nivell, sota els paràmetres de les bones pràctiques.

Fomentar la creació de nous espais privats, així com ajudes als existents que generen un entorn professional per als artistes.

EN CASOS D'EXTREMA NECESSITAT, TOT ÉS COMÚ
// TERE BADIA

El 1980 la UNESCO va publicar una Recomanació relativa a la Condició de l'Artista. Singular pel seu requeriment als estats membres d'aplicar polítiques enfocades a la millora de la situació professional, social i econòmica dels i les artistes, el document establia urgències com l'adopció d'accions relatives a la seguretat social, l'ocupació, la fiscalitat, la formació, la mobilitat i la llibertat d'expressió, instant a la normalització dels drets d'un grup professional el treball del qual estava pendent de reconèixer i de regular.

La Recomanació es va publicar en un context abonat per col·lectius d'artistes que, durant la dècada dels 70, van intentar articular una narrativa professional que pogués respondre a la realitat laboral de la cultura: un treball independent i discontinu, els ingressos intermitents del qual dificultaven enormement l'accés a les prestacions socials que protegien qualsevol altre col·lectiu laboral. I feia un reconeixement específic a la necessària tasca de les organitzacions professionals o sindicats d'artistes que representaven els interessos dels seus membres.

D'acord amb aquests moviments internacionals, a l'Estat espanyol els col·lectius artístics dels anys 70 es mobilitzaven. A inicis d'aquesta dècada es forma l'Associació d'Artistes Plàstics a Madrid, l'acció po

lítica dels quals sobreviu al franquisme sota el nom d'Associació Promotora d'Activitats Plàstiques. El gener del 1977, mort Franco, l'APSA es transforma en ASAP (Associació Sindical d'Artistes Plàstics), impulsant, el novembre del mateix any, les primeres negociacions sobre l'Estatut dels Artistes Plàstics amb el Ministeri de Cultura, amb el clar objectiu d'aconseguir el reconeixement del treball i la categoria professional dels i les creadores.

... abordar col·lectivament realitats socioculturals d'artistes i treballadors culturals en el que tenen en comú, que és la necessitat de fer possible la vida de les persones que es dediquen a la cultura.

Al ritme de l'efervescència sindical i associacionista, a Catalunya es funda el 1979 la Federació Sindical d'Artistes Plàstics de Catalunya, que durant els 90 postolímpics va eliminar el seu qualificatiu sindical per a transformar-se en l'Associació d'Artistes Visuals de Catalunya, tot i mantenir entre les seves prioritats l'articulació d'un marc professional per a la pràctica artística. L'aturada de les activitats més sindicalistes dels anys 90, al costat de la segmentació del sector cultural en subsectors amb interessos específics, va suposar alentar en el context espanyol el procés d'implementació de les polítiques requerides per la Recomanació del 1980, mentre en altres contextos culturalment pròxims, la creació i producció professional de la cultura s'anava articulant –amb major o menor èxit– amb regulacions laborals, fiscals i socials, adaptades a les condicions de treball artístic.

No obstant això, és degut a dècades d'insistència de les associacions professionals del sector que l'Estatut de l'Artista s'inclogués en els programes electorals de la majoria de partits polítics que es van presentar a les eleccions generals del 2016. Tot i les diverses vicissituds parlamentàries dels darrers dos anys, l'elaboració del primer

informe sobre l'Estatut de l'Artista va donar com a resultat la seva aprovació per unanimitat a la fi del 2018, i la seva posterior ratificació amb un Reial decret el gener del 2019.

La millor notícia en relació amb el document aprovat és l'estructura de la seva mecànica: d'un costat, i per a evitar el potencial bloqueig a les diverses accions polítiques necessàries per a avançar (que inclouen necessàriament a diversos ministeris i que probablement recorreran diverses legislatures), s'ha plantejat un document modular, de manera que el que quedi embussat en un àmbit (la cotització en períodes d'inactivitat per a professionals intermitents i la fiscalitat cultural), no afecti les negociacions o la implementació de mesures legislatives en l'altre (com la legitimació de la interlocució col·lectiva vinculant i la representativitat sindical en l'àmbit cultural autònom). Per l'altre, l'agenda no és sectorial sinó que està pensada per a abordar col·lectivament realitats socioculturals d'artistes i treballadors culturals en el que tenen en comú, que és la necessitat de fer possible la vida de les persones que es dediquen a la cultura, i no en el que els divideix, com l'especificitat de cadascuna de les pràctiques. És des d'una metodologia legislativa reticular i reorganizable i una perspectiva comuna que es podria, finalment, sacsejar la precarietat i dignificar el treball cultural.

Accions de l'Associació d'Artistes Visuals Contemporanis de la Catalunya Sud: Encartellades. Reunions de l'Associació al carrer. Acció «Sense veu», lectura muda del manifest. Arxiu ARTIGA.

SENSE VEU

dissabte 21 de desembre
12.00h Plaça del Prim
a continuació roda de premsa

JULIO ANTONIO – STENDHAL.
BELLESA I ESCULTURA, 1919-2019
// MARINA VIVES

Museu d'Art Modern de Tarragona. Del 25 de gener al 21 d'abril de 2019. dipta.cat/mamt

Ben al principi de l'any que just hem deixat enrere va tenir lloc al Museu d'Art Modern de Tarragona (MAMT) «Julio Antonio – Stendhal, 1919-2019», una bona mostra del que pot considerar-se una exposició de tesi, amb un clar enfocament personal del missatge, la disposició de l'espai museístic i els referents conceptuals emprats per transmetre l'orientació de la mostra escollida pel comissari.

L'exposició, que va formar part dels actes commemoratius impulsats per la Diputació de Tarragona per commemorar els cent anys de la mort de Julio Antonio (1889-1919), posava de relleu la seva obra, recuperant-la i revisitant-la amb ulls contemporanis. És precisament sota aquest precepte que Blai Rosés, comissari de l'exposició, va treballar l'obra de l'escultor nascut a Móra d'Ebre a través de diversos artistes contemporanis.

Partint del concepte de bellesa, el lloc que ocupava i la seva significació en l'art i la vida en general en l'època modernista –la de Julio Antonio–, la mostra esdevé un contrast historiogràfic a través de les expressions actuals de bellesa en relació amb la forma, el concepte, l'objecte. Seria possible avui dia observar en algú la síndrome de Stendhal? És possible aquesta síndrome en absència de perfecció formal?

Quin lloc ocupa la bellesa com a característica en l'art que es produeix avui? El fet passar-la per alt completament, intencionadament o no, sembla indissociable de la producció dels nostres temps. Si més no, la consideració de l'experiència estètica de la forma com a element configurador de qualsevol lectura o judici de valor és senzillament inexistent.

D'un temps ençà, el procés cognitiu, conceptual i formal que duen a un/a artista a una determinada materialització és molt més rellevant que la mateixa materialització final. Així, l'objecte artístic, lluny de tenir un sentit per si sol o buscar la interpel·lació directa a través de la representació i la bellesa, es converteix en un ens dependent del relat que el configura, una eina que serveix per donar suport al concepte. Si la peça té sentit, «funciona». Ben entrats en el segle XXI no ens admirem per la forma, sinó per la idea.

La síndrome de Stendhal és un trastorn psicossomàtic que causa un elevat ritme cardíac, vertigen, confusió i al·lucinacions que es dona quan l'individu és exposat a una sobredosi de bellesa artística, pintures i obres mestres.

Julio Antonio, sovint recordat com un renovador de l'escultura de la seva època, fou l'eix de l'exposició i a la vegada àpex del diàleg que s'hi va configurar, per això la mostra es desenvolupava també com una conversa intertemporal entre l'homenatjat artista i la producció actual d'escultors/productors d'instal·lacions artístiques. En la conversa, s'hi van incloure alguns dels guanyadors del premi Julio Antonio d'escultura, organitzat precisament pel MAMT en commemoració del naixement de l'artista lloat.

«Julio Antonio – Stendhal, 1919-2019» va comptar amb obres de Roger Caparó, Miquel García, Àngel Pomerol, Ester Fabregat, Federico Sancho, Javier Muro, Ester Ferrando, Salvador Juanpere, Albert Macaya, Eduardo Valderrey, Manel Margalef i Jep Cerdà. Entre elles, algunes de més literals i d'altres més críptiques.

A voltes amb la pròpia forma escultòrica o el mateix concepte de bellesa – canviant per naturalesa, contex-

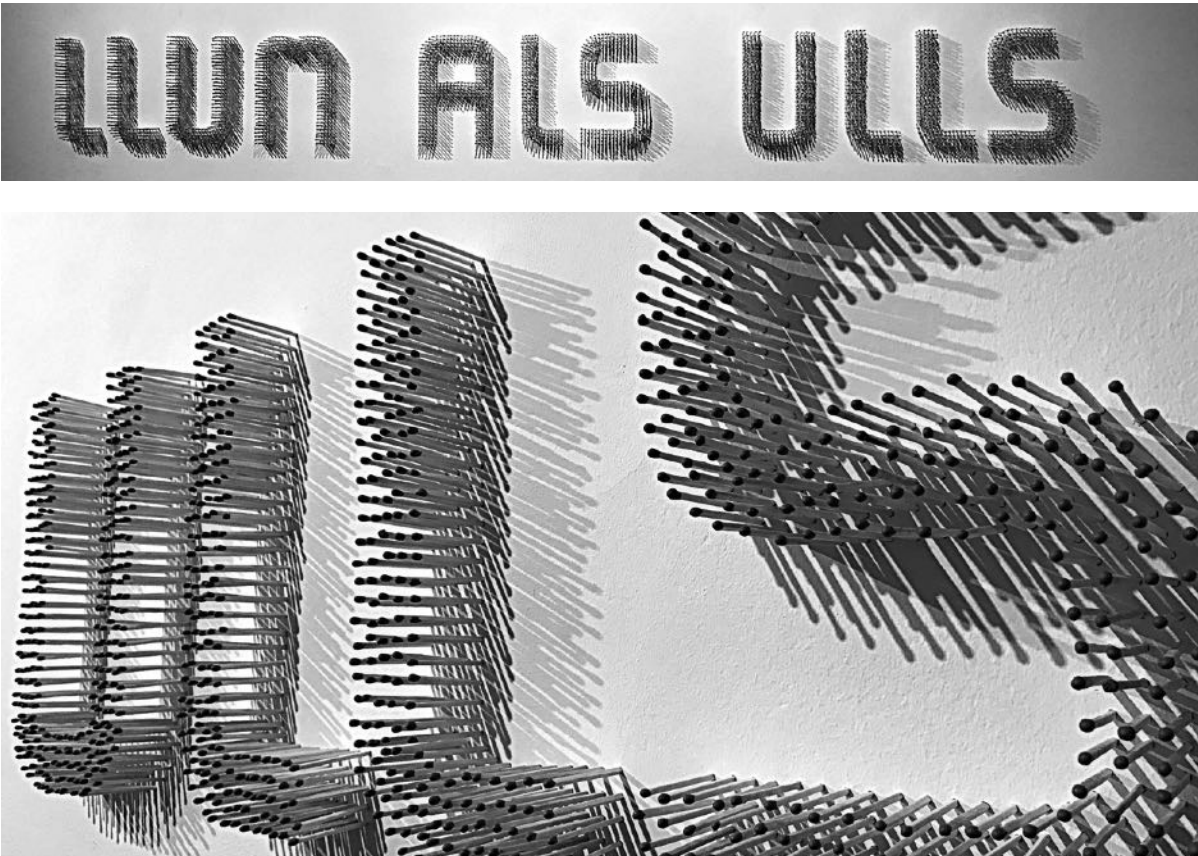
tual, finit–, l'exposició treballava també l'evolució que han viscut els materials i la diversitat formal de l'escultura contemporània. Igualment divers va ser el fet desencadenant que va escollir cada artista. Ester Fabregat (*The Milky Way*, 2018), Ester Ferrando (*A Fora*, 2018) i Eduardo Valderrey (*La pell cega*, 2018) van configurar una interpretació més lliure de la seva aproximació stendhaliana, referint-se a la bellesa o a l'objecte mateix i la seva experiència; a la sensació o la seva captura des del seu present, des de la seva pròpia indagació i subjectivitat.

Les diverses peces de Javier Muro (*Éramos felices*, 2017; *Love Story*, 2017; *Pequeño flautista cristalizado*, 2017, o *Sobre la temura*, 2018), o la brillant intervenció en termes de diàleg de Federico Sancho (*Bustos del azar*, 2018) ho van fer des d'una perspectiva més formal, posant en relleu l'objecte artístic i la transformació que ha transitat en els 100 anys que separen la producció de Julio Antonio de la del present.

Roger Caparó (*Llum als ulls*, 2018), Jep Cerdà (*Escultura sonora I* i *Escultura sonora II*, 2018) i Miquel García (*Flores malsanas*, 2018) van partir del context social contemporani en què va viure Julio Antonio per transferir-lo al seu «ara» i reinterpretar-lo des de referents contemporanis de l'escultor o elements de la seva obra.

Àngel Pomerol (*My White Whale*, 2018), Albert Macaya (*Oblidant Stendhal*, 2018), Manel Margalef (*El Choco*, 2018) o Salvador Juanpere (*El misteri de la forma i la bellesa*, 2018) es van acostar a l'artista des del context en què va viure, revisitant el seu lloc –en el temps, en l'art, en el seu context, entre d'altres– i plantejant una aproximació crítica des de la contemporaneïtat.

Miquel García. Flores malsanas.
Roger Caparó. Llum als ulls. Fotografies: ARTIGA.

ARSGRAVIS, ART I SIMBOLISME

// ANTÒNIO SALCEDO

.....
arsgravis.com

«He tenido la oportunidad de impartir una asignatura dedicada al estudio de los símbolos tradicionales en la Facultad de Bellas Artes de la Universitat de Barcelona durante 30 años. Todo un privilegio que no puedo sino compartir como hago en esta web con Lluïsa Vert.» (Raimon Arola)

Tot un enunciat de principis que encapçala la pàgina web i que, d'entrada, ens parla d'una manera de ser i d'estar que trenca motlles. Raimon Arola (Tarragona, 1956) és una personalitat àmpliament coneguda en el món de la simbologia, de l'art i de la tradició hermètica; un erudit en aquest camp, amb un extens currículum i un tracte d'una senzillesa extraordinària, com sovint correspon a les persones que posseeixen un extens coneixement de la temàtica que treballen.

Arsgravis és un lloc web, que podem entendre com una gran finestra oberta al coneixement de la relació i la interacció entre l'art i els símbols, amb un plantejament multicultural a través de la història.

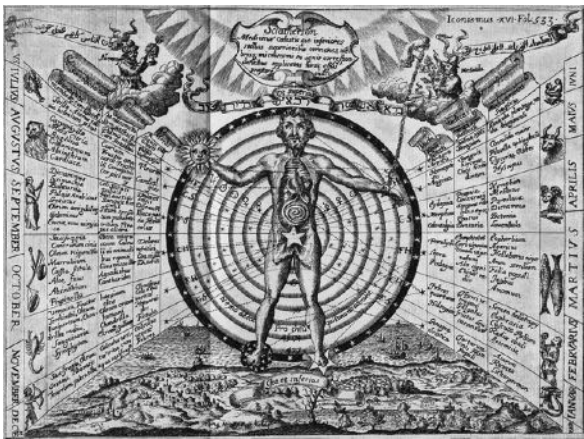
.....

«ART YOU TALKING TO ME?»

// ASSUMPTA ROSÉS

.....
Centre d'Art Tarragona. Tinglado 2
Del 10 de maig al 10 de juny de 2019

A la darrera etapa del Centre d'Art Tarragona, hi mancava la presència dels artistes joves del territori. Hi van arribar, podríem dir que hi van irrompre, amb l'exposició «Art You Talking To Me» dels alumnes i recent graduats de l'Escola d'Art i Disseny de la Diputació de Tarragona. Va ser una sorpresa. El dia de la inauguració el públic estava impressionat per l'actualitat dels treballs, per la llibertat tècnica i expressiva, la varietat de registres, pel perfecte muntatge. De vegades les exposicions d'escoles se centren en la presentació d'exercicis, pautes didàctiques i mostra

Aquest web va fer la seva aparició el 2006, i des del començament va deixar clar que volia apartar-se de qualsevol marc confessional i religiós concret i de les obsessions científiques que volen explicar una experiència només mitjançant l'erudició.

Destaca el rigor acadèmic propi d'investigadors universitaris que caracteritza aquesta pàgina i la claredat dels seus propòsits. Exposen que els seus estudis es basen essencialment en la creació artística. Llegeixen l'art com una pràctica de la transcendència i el símbol com una hegemonia que es pot conèixer en les formes. De manera que estan aportant, des de la seva visió, una metodologia per apropar-se a l'obra d'art, independent del moment i de la cultura que l'ha originat.

d'especialitats que s'imparteixen. Res d'això en aquest cas, era una presentació de treballs personals, explicant idees, experimentació amb tècniques i llenguatges i amb certa dosi de rebel·lia.

El comissariat i la direcció del muntatge, va anar a càrrec del professor Manel Margalef. Els alumnes eren: Abel Cano, Alma Megías, Pol Masip, Ana Gómez, Mireia Martínez, Arnau Matas, Enrique Martín, Matías Cubillos, Ivan Puente, Javier Correa, Carmen Peralta, Nacho Mateu, Oriol Enguany, Pau Nogueiro, Elena Moreno i Marta Garcia.

El discurs expositiu va ser capital pel resultat de la mostra. Les peces, temes i aplicacions tècniques dialogaven i es reforçaven les unes amb les altres per continuïtat o per oposició. La varietat de recursos era conseqüència de les tècniques que s'imparteixen a l'escola: pintura, escultura, ceràmica, fotografia, joieria, disseny, il·lustració, mitjans

Fins ara han tingut tres etapes, la segona comença el 2013, i la tercera el 2018; aquesta última, presentada directament per Lluïsa Vert i Raimon Arola, sota el títol «Alegría». Plantegen que la recerca del coneixement omple d'alegría l'esperit. Entès el coneixement com la celebració del ritu més propi de l'ésser humà. A més, impulsen i motiven el camí cap a les humanitats, cap a l'aprenentatge de l'home com a centre de la creació divina.

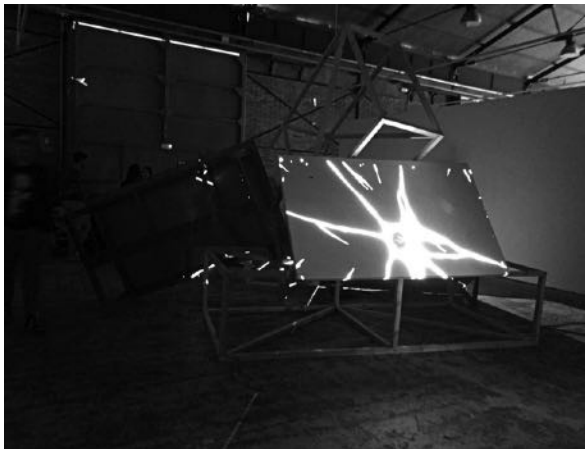
Arsgravis és indubtablement una font indispensable per a qualsevol persona interessada en el món dels símbols i l'art. S'estructura en sis apartats que ens aporten un univers molt ampli: Simbologia, Tradicions, Arts & Natura, Hermetisme, Louis Cattiaux i Biblioteca. A través seu podem accedir a una sèrie d'articles de reconeguts especialistes, anàlisis d'obres d'art, conferències, referències bibliogràfiques, enllaços, amb un excel·lent plantejament visual que complementa molt bé el que s'hi exposa, tot ofert de manera gratuïta, moguts per un objectiu central: nodrir el cor de l'ésser humà mitjançant el coneixement entès com el goig més íntim de l'home i de Déu.

.....
Gravat de l'home astrològic. Athanasius Kircher, 1645.
.....

audiovisuals. Però l'ordenació i el contingut de les obres no anava de tècniques, sinó que parlava d'inquietuds, d'idees, d'emocions i d'observació.

Aquests i altres joves creatius del territori es graduen o llicencien a les escoles d'art i disseny, a les facultats de Catalunya i molts busquen experiències, beques i màsters a l'estranger. Al potencial humà i artístic que representen, cal fer-li un espai, elaborar una atenció suficient dins el nostre teixit cultural, productiu o docent. El crit, les paraules de l'art que es mostren a l'exposició, reclamen acompanyament, de cara a un futur bastant incert per a la professionalització.

.....
Vistes de l'exposició. Fotografies: ARTIGA.
.....

JOAN CASALS.
ITINERARIS EN EL LABERINT
// MÀRIUS DOMINGO

A cura d'Abel Figueres i Carme Puyol. Museu d'Art Modern de Tarragona. Del 19 de setembre al 3 de novembre de 2019. dipta.cat/mamt

L'estricta gramàtica pictòrica de Joan Casals (Tarragona, 1945 – Reus, 2011) no es permetia concessions, en la lectura de les seves obres trobem sempre llocs comuns, espais mítics que neixen en la infantesa i que lentament es van cobrint de capes de vivències, d'il·lusions, de desenganys, del que va poder ser i del que realment és. Una memòria construïda amb una iconografia pròpia que és, també, la de tota una generació i segurament la iconografia d'un país que es va fer gran a finals del segle xx: corones d'espines, peces de bacallà, la severa estàtua eqüestre de Prim, la figura del cavall d'escacs, un gat negre, una cadira, un avió que vola molt amunt lluny de nosaltres. Omnipresents els laberints, algunes lletres de l'alfabet llatí i paraules en grec, establint relacions entre l'espai físic i l'espai mental. Entre la realitat somiada i nosaltres, un camí que hem de recórrer sols, guiats per aquests «déus infernals» dels quals l'artista parla en un dels seus poemes, déus infernals que ens confonen i a la vegada ens acompanyen a bon port. El laberint com a repte que ens espera, allò misteriós que ens ofereix la vida, la sorpresa del dia a dia, el dibuix d'un núvol en el cel —sempre els núvols— que per al Joan eren com estols d'ocells en moviment.

L'exposició recorre bona part de la seva obra, on destaca la pintura com a gran mitjà d'expressió creativa, la cal·ligrafia i intervencions sobre llicorelles, ceràmica i fotografies. Es publica simultàniament el llibre Joan Casals, itineraris en el

laberint (Viena edicions, 2019), amb articles d'Abel Figueres, Carme Puyol, Albert Macaya, Jaume Toldrà i Magí Sunyer, que aprofundeix en la seva biografia, en les seves influències i ens dona una visió complementària del seu treball. Especialment interessant m'ha semblant l'aportació de Magí Sunyer: «Poesia i pensament de Joan Casals», que fa una lectura dels poemes i escrits de l'artista, allunyant la visió hagiogràfica tan habitual en aquest tipus de col·laboracions i aprofundint en les relacions entre escriptura i pintura, on la primera actua com a laboratori d'idees que es concreten sobre la tela.

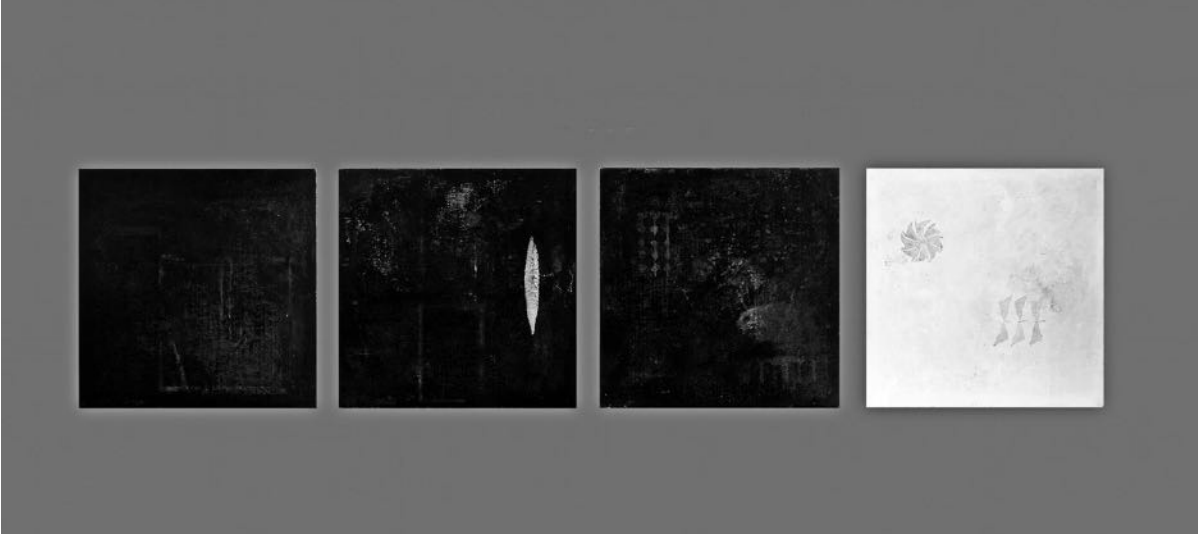
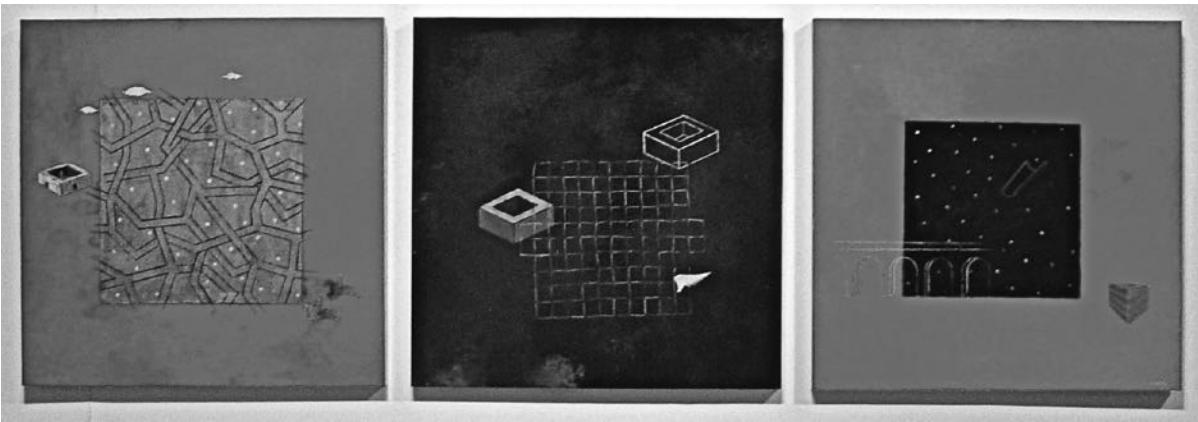
L'hivern de 2006, en una trobada amb Joan Casals, vam parlar en el seu estudi llarga estona de l'exposició «La dècada dels vuitanta, art contemporani a l'entorn de Reus», que es va fer en aquesta ciutat durant els mesos d'abril i maig del 1995. L'exposició repassava l'obra de 14 artistes vinculats a Reus que, molt especialment en els anys vuitanta, havien

introduït els nous llenguatges de l'art contemporani en la creació artística de l'ensopida vida provinciana de la capital del Baix Camp. Entre els 14 artistes seleccionats hi havia e mateix Casals, l'acompanyaven Carles Amill, Joaquim

Chanco, Montserrat Cortadellas, Joan Duran, Carles Fargas, Salvador Juanpere, Manel Llauradó, Albert Macaya, Rufino Mesa, Marcel Pey, Joan Rom, Aureli Ruiz i Francesc Vidal. Havia passat pràcticament una dècada des de la mostra del 95 i el Joan es queixava de l'escassa repercussió artística que la majoria dels seus companys de viatge havien tingut. En el catàleg d'aquella exposició Pere Anguera es lamentava de la projecció dels artistes locals, d'uns creadors «que han obtingut més espais a les pàgines de crítica de les publicacions periòdiques, que han mostrat la seva obra en locals de prestigi, els que han estat esmenats més vegades en síntesis històriques de l'evolució recent de l'art català».

Ara, a tocar de l'any 2020 recordem que l'artista Gelo –Juan Jesús Enríquez– va perdre part de la seva obra en un incendi en un magatzem precari on les tenia, la generació anterior no ha tingut més sort: els quadres d'Antonio Gonzalo Lindín, un dels artistes més dotats de la seva generació, malviuen apilats en un pis de Tarragona i en el seu estudi de Cornudella, els de Lluís Moret estan emmagatzemats en una masia de la Riera de Gaià. La llista seria llarga. Fa uns dies Lluís Bassat es lamentava: «[...] els artistes catalans contemporanis són tan bons com els americans, els anglesos, els francesos, els alemanys i fins i tot els xinesos, però no han tingut la promoció i la difusió que han tingut els altres. [...] Si volem vendre el nostre art, cal ensenyar-lo. El bon gènere ja no es ven tot sol. Cal treure'l a la llum. Mostrar-lo.» (La Vanguardia, 1/12/2019). Potser aquesta exposició, i el llibre que s'ha publicat, és el camí cap un reconeixement més ampli de l'obra de Joan Casals i, de retruc, dels seus companys de generació.

Fotografies: ARTIGA.

«PANORÀMICA», ANNA COMELLAS
// ESTHER CANALS

La Grey. Tarragona.
Del 23 de novembre al 30 de desembre de 2019.
lagreytarragona.wixsite.com/lagrey

La pluja convoca el gris i tot s'embolcalla de melancolia. El fred convoca la neu, la neu el blanc, i tot es cobreix de silenci. Vent, fred, blanc, mar, bosc, pluja, neu, gris... Gravat, textura, gramatge, pàtina, tintes... L'obra d'Anna Comellas materialitza a través de l'ofici

del gravat intuïcions, sensacions que sorgeixen de la lectura, en aquest cas de Robert Walser. Es parteix del llibre, com a refugi, i es construeix el llibre, com a peça. L'esteticisme de Comellas es vincula amb la fascinació pel paper. Amb la poesia del paper. Amb una poètica deliciosament pertorbadora; la poètica existencialista d'uns passos que es perden en la neu. «Panoràmica» és una exposició plaent, com un gest suau. Una natura romàntica, rotunda i subtil, que desplega una violència captivadora; sublim. Una obra que convida a la contemplació, on el gest i el secret del text es rebel·len quan t'hi apropes. Que et connecta des de l'emoció, des de

la calma de les paraules que sobren. Des de la sensibilitat. La Grey ja fa set anys que treballa per l'art contemporani, que dona lloc, que dona veu. Un petit reducte valent i necessari. Cuidem-lo.

«Al suave viento del Este, colgado de la robusta rama de un roble, un gran duque que se había ahorcado agitaba los pies luchando por abandonar el reino de la absoluta certidumbre. Los idealistas descansaban tiesos en sus tumbas, implacable realidad. Qué cruel y afilada es mi pluma.»
Robert Walser. Escrito a lápiz. Microgramas I (1924-1925)

KATHY HINDE
PHASE TRANSITION
// ASSUMPTA ROSÉS

Lo Pati Centre d'Art Terres de l'Ebre. Amposta.
Festival Eufònic. Del 31 d'agost al 15 de setembre de 2019. lopati.cat / eufonic.net

L'exposició de Katy Hinde formava part del Festival Eufònic 2019, el festival de les arts sonores, visuals, digitals i performatives de les Terres de l'Ebre que acull activitats de música, performances, tallers, exposicions i projeccions en espais museístics o en espais singulars, siguin històrics o naturals. El festival és una immersió en les arts electròniques participatives i experimentals.

A l'exposició, a Lo Pati, s'entra dins un ambient fosc, d'aspecte misteriós o sagrat que suggereix un laboratori secret. Dins d'uns embuts de vidre suspesos, uns grapats de glaçons degoten sobre recipients metàl·lics i la caiguda de l'aigua ressona al ritme de la velocitat de fusió. Les escultures/ginys mecànics, l'aigua, el so i la llum blanca i vermella s'ordenen per crear una experiència poètica i reflexiva en la qual es relaciona, simbòlicament, la situació de la natura amenaçada per la fusió dels grans gels de la

Terra, a les causes del canvi climàtic i l'efecte hivernacle. Al so del degoteig, s'afegeix la música d'uns vinils situats en uns plats que l'autora fa girar segons la velocitat de fusió i segons algunes mesures extreïdes de bases de dades referides al canvi climàtic global. Uns mecanismes complexos i senzills alhora, com els mateixos fenòmens naturals que evoca i que involucren al públic que se sent implicat dins un ambient que flueix de manera dinàmica i subtil.

Fins i tot abans de saber les intencions de l'artista i d'informar-nos sobre el rerefons teòric i simbòlic del treball, la instal·lació ja t'atrapa amb un ambient de misteri i quedes absorbt en el recorregut pels diferents conjunts escultòrics, enmig dels focus de llum blancs o vermells, de la foscor ambiental, del so i el moviment, enmig de maquinàries de funció desconeguda. Com a espectador t'actives i deambules sota una fascinació que incita a desxifrar i comprendre la complexitat dels continguts.

En paraules de l'artista: *Vull crear treballs que generin una experiència immersiva, plasmada per crear un espai per a la reflexió teòrica i per a la reflexió imaginativa, al voltant de qüestions mediambientals. Dins la meua pràctica, creo obertures per a la participació de l'espectador i per a la participació directa a través de la interacció social, sovint emmarcades en recorreguts o caminades d'escolta i atenció.*

Kathy Hinde és una artista britànica de Bristol, forma part del col·lectiu BEEF Bristol Experimental Films Expanded, una plataforma independent que proporciona recursos per a la producció, distribució i compromís crític d'artistes centrats en pràctiques experimentals i per a la realització de programes regulars, residències i tallers.

L'exposició es podrà tornar a veure durant l'Eufònic Urbà al Centre d'Arts Santa Mònica a Barcelona durant el mes de febrer.

Fotografia: ARTIGA.

MARTÍ ROYO

Associació de Ceramistes de Catalunya. Barcelona.
Del 18 de gener al 22 de febrer de 2019.

Martí Royo fa 20 anys que va morir i el 2019 hauria fet 70 anys. La fascinació de les xifres rodones, ha estat l'impuls per a l'Associació de Ceramistes de Catalunya per organitzar una exposició retrospectiva i diversos actes complementaris com visites guiades, una conferència a l'Escola Massana, la realització d'un vídeo i una presentació amb familiars, ceramistes, intel·lectuals i amics de l'artista –com Montserrat Altet, Jordi Marcet, Rosa Vila Abadal, Núria Pie, Madola, Magí Sunyer o Assumpta Rosés. L'objectiu de l'ACC: revisar els valors i l'evolució del seu treball perquè l'obra d'un tan bon ceramista no pot quedar en l'oblit.

ELS PORTS, NATURA I ART

Parc Natural dels Ports, amb centre a Horta de Sant Joan.
12 de maig de 2019.

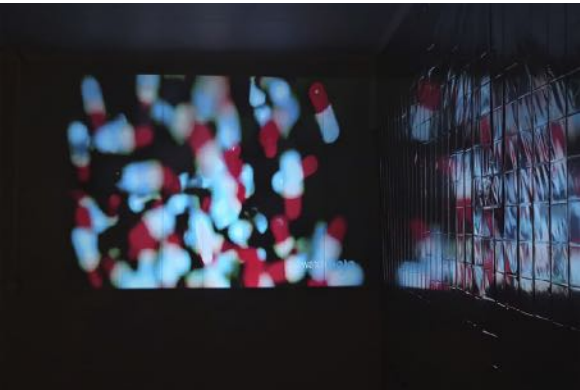
Un passeig pel bosc mediterrani, amb incidents visuals i accions polipoètiques. En aquesta quarta edició, amb els artistes Beatrice Bizot, Dolors Puigdemont, Jaume Vidal, Roger Caparó, la performer Ana Matey i el poeta Jesús M. Tibau. Intervencions a la natura al llarg d'un recorregut on se succeeixen intervencions que posen de relleu valors culturals i simbòlics, interpretacions analítiques o subjectives d'un entorn a protegir i on destaca el caràcter efímer i no intrusiu de les propostes. Sergi Quiñonero, assistit per Nani Blasco en té cura de l'organització amb el suport de Lo Pati d'Amposta.

NATALIA CARMINATTI. «HAPPY SEEDS»

La Trastera Espai (container).
Port de Segur de Calafell. 9 de novembre de 2019.

Carminatti es pregunta: «Què passaria si les llavors ja no fossin capaces de pol·linitzar i de comunicar-se amb la natura?» I es respon: «menjar esdevindria un acte polític; la llavor, una arma; la sobirania alimentària, una guerra». La promesa d'un món sense fam ens ha transformat en consumidors d'aliments genèticament modificats. El projecte de la resident al Piramidon ens proposa dinàmiques d'experimentació i diàleg al voltant de la biopolítica transformant el contenidor expositiu de Calafell en un laboratori ple d'experiments plastívors amb projecció inclosa que ens posa en situació d'establir paral·lelismes entre la creació artificial d'animals i de vegetals.

«REALISME(S) A CATALUNYA»

Museu de Valls. Del 25 d'octubre de 2019
al 9 de gener de 2020.

Situada en el context de l'Europa d'entreguerres, l'exposició recull la tendència de molts artistes catalans de retornar a la figuració i reinterpretar l'impuls de les primeres avantguardes en el que es podria entendre com una adaptació en temps de crisi. El noucentisme, el realisme màgic, diferents surrealismes i versions moderades del cubisme. Amb obres de Picasso, Dalí, Miró, Josep de Togores, Ángeles Santos Torroella, Joaquim Sunyer, Alfred Siquella, Feliu Elias, Enric Cristòfol, Francesc Domingo, Joan Serra, Pere Pruna, Josep Mompou, entre d'altres. Producció conjunta dels museus de Valls, Sitges i Olot que posen en valor les perles dels seus fons i han buscat obres de col·leccionistes per completar el tema.

JORDI ABELLÓ. ARQUITECTURES

Vídeo de Jordi Abelló i Gerard Gil. La Ferida Produccions,
2019. vimeo.com/362594398.

Presentat a: Col·legi d'Arquitectes de Tarragona; Aula d'Art, CRAI, URV; Museu de Reus; Parlem Contemporani, Convent de les Arts d'Alcover; CERAP de Riudoms.
Jordi Abelló ha realitzat més d'un miler de dibuixos de tema arquitectònic sobre altres dibuixos, fotografies i il·lustracions diverses en les quals ha trobat una forma, estructura o referència que el conduïa a una inspiració constructiva. També ha recollit objectes naturals o artificials que, posant-los en un punt de vista o sobre un horitzó adequat, poden ser interpretats com una arquitectura. Gerard Gil ha aportat la visió fílmica, una mirada cinematogràfica i un context musical, de manera que han realitzat un vídeo que relata i argumenta el treball de recerca i la recreació de formes amb potencial arquitectònic.

CHEMA NOVELL

Desfilada d'Oscar León. 080 Barcelona Fashion.
Juliol de 2019.

Amb la samarreta «FugitiveXON», la dissenyadora de Reus va guanyar el concurs de creació de samarretes de Mistin-guett Sparking-Oscar Leon i la seva peça va participar a la desfilada a Barcelona Fashion.
Disseny, fotografia, moda, estilismes, collarets i complements que transforma o fa ella mateixa, determinen l'apropament de la Chema al món de la moda. Vesteix les seves produccions en una performance viscuda dia a dia i actua dins una moda expressiva, viscuda i real que s'inspira en grans figures com Chanel o Karl Lagerfeld. Crea vestuaris propis i cerca l'escenari adequat per plasmar-los en fotografia. El seu treball es difon per Facebook, Flickr, Instagram, Getty Images i altres xarxes socials.

LIDIA PORCAR

Escola d'Art de Tortosa.
Del 9 de maig al 6 de juliol de 2019.

Dins de les jornades culturals Ser i Estar de l'Artista, Lúdia Porcar ha presentat l'exposició «AMOR VS PÀNIC». És una panoràmica del seu treball recent, amb collages, sèries de composicions successives, un vídeo animat i un mural amb els fulls originals de les seqüències filmades (a la manera de Mc Laren, diu). AMOR potser per les persones humanes i els paisatges coneguts i estimats; PÀNIC, pels indicis de destrucció: degradació del territori, signes de corrosió, foc, contaminació, codis invasius. Tot plegat amb l'enganyosa alegria del bon disseny i la bellesa que s'espera de la creació artística visual.

VICTOR CENTELLES. «NINOTS»

Tinglado 1 del Port de Tarragona.
Del 27 de juny al 8 de setembre de 2019.

Refugi 1 Port de Tarragona. Juliol – setembre de 2019
L'il·lustrador de Tarragona, format en l'especialitat de pintura de l'Escola Taller d'Art, premi Ricard Opisso d'historieta gràfica l'any 1991, bon dibuixant amb ull de taladre, va presentar un centenar de dibuixos recents, satírics i crítics, de tema social i polític: el maltractament a la natura, la corrupció, la crisi dels refugiats, la contaminació, la sanitat precària i les dificultats que pateix en la seva professió paral·lela de bomber de Tarragona. Conegut autor de còmic amb històries d'un personatge tarragoní: Pitu Trifàsic, un detectiu del futur immediat, els anys trenta del segle XXI.

JORGE CONDE.
«ARCHIVIO AWSH: ROMA 2016»

Centre de Lectura de Reus.
Del 15 de febrer al 8 de març de 2019.
centrelectura.cat

Mostra del treball realitzat per l'artista durant el temps de residència a Roma amb la important beca de la Real Academia de España. Recorregut visual i documental per institucions culturals de Roma que realitzen treballs d'arqueologia industrial, patrimonis amenaçats o emergències socials, en ocasions amb problemàtiques connectades. Vídeos, mapes, fotografies i enquestes, substitueixen els olis dels històrics becaris o artistes reusencs formats a Roma que van precedir Conde: Fortuny, Casals i Vernis, Tapiró.

MARCEL PEY

Galeria Cànem, Castelló.
Del 7 de novembre de 2019 a l'11 de gener de 2020.
canemgaleria.com

Cànem ha presentat una versió modificada (fins al punt de fer-la original) de l'exposició «The Burning Blade» que va produir el Centre d'Art Tarragona. Sota una atmosfera de contrastos, entre la foscor, la llum vermella ambiental i la fluorescència del rètol lluminós, es revela una acurada selecció de peces de la trajectòria de l'artista. Des del film experimental *Overkill* (1976) en súper 8, fins a les darreres obres com la sèrie «The Red Circle» (2016/17) o *Diamond Demos* (2018), amb imatges digitals i textos poètics sobre paper fotogràfic, passant per una vitrina amb una mostra de llibres de poemes, discs, catàlegs i publicacions en diversos formats, documents i petites obres amb imatges referencials.

NÚRIA RION. «TOPOGRAFIES»

Torre Vella de Salou.
Del 21 de juliol al 31 d'agost de 2019.

Després de guanyar el Premi de Recerca Pictòrica de Salou 2018, ha fet una exposició a la Torre Vella. Núria Rion treballa per mantenir la memòria d'un entorn rural que li és familiar i al qual «retorna» o recupera de manera física i de manera simbòlica. Parla d'un món arcaic amb recursos de l'art contemporani. Ho fa amb plànols, dibuixos, fotografies, motlles de silicona amb els quals captura la superfície de fragments de murs en procés d'enrunament. Cataloga masies, petites construccions, marges de pedra que perden la forma perquè han perdut la utilitat. Dibuixa o calca la superfície de grans pedres, posant papers a sobre i guixant a la manera dels frotatges dels surrealistes. Vol connectar amb la memòria física d'un món rural que la nostra cultura es precipita a oblidar i destruir.

«EX, EXPOSICIÓ, EXPRESSIÓ I EXILI»

Casal Despertaferro, Reus.
Del 7 de novembre al 7 de desembre de 2019.

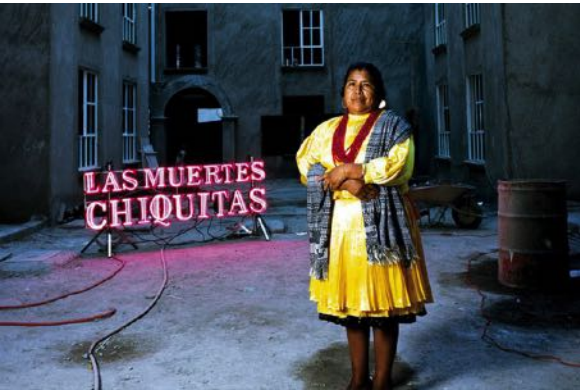
L'exposició neix d'una crida a artistes nacionals i internacionals organitzada per l'AAVIB (Associació d'Artistes Visuals de les Illes Balears) i per la Casa Planas Centre Cultural i de Creació de Palma amb l'objectiu de «reivindicar el dret fonamental de la llibertat d'expressió i com a suport a Valtòny i altres represaliades». A les bases, la convocatòria venia precedida per una frase de Pilar Bonet advertint que «l'art ha estat, és i sempre serà, molest i antagònic». La temàtica proposada, contra la censura, cercava un espai de denúncia que va recollir una selecció d'obres de 43 artistes.
* L'obra utilitzada per il·lustrar el cartell és del col·lectiu madrileny Democràcia.

FEMME IN ARTS. «VISIBLES A ESCENA»

Lo Pati Centre d’Art Terres de l’Ebre. Amposta. Festival Eufònic. Del 21 al 24 de novembre de 2019. lop Pati.cat/eufonic.net

Anna Zaera comissaria la tercera edició de Femme in Arts amb «Visibles a escena», el festival de Terres de l’Ebre que explora la creativitat femenina des de múltiples perspectives posant el focus en la desigualtat de gènere, tan present en la societat actual i aprofitant la celebració del Dia Internacional per a l’Eliminació de la Violència contra la Dona. Va comptar amb un grapat d’activitats entre les quals hi havia un cicle de cinema amb debats i col·loquis, una exposició, un concert, un recital poètic i també un taller de guerrilla feminista a la xarxes socials. Molt positius l’acolliment i la participació del públic que va gaudir de la proximitat de creadores i artistes.

ÀLVAR CALVET. EL VUITÈ DIA

Centre Cívic Montse Civit. Segur de Calafell. 20 de novembre de 2019. youtube.com/watch?v=2H91VYH_E2c&feature=youtu.be

El vídeo va ser el pas previ a la intervenció pictòrica d’Àlvar Calvet a l’absis de la capella, dins del cicle «Pintura Mural a la Capella Sant Roc de Valls». Va ser una excusa perfecta per a parlar de gènere i d’identitat sexual. Al documental vuit persones dissidents del gènere imposat responen preguntes que serveixen per a explorar la identitat de gènere de les entrevistades. Després, cadascú realitza una línia sobre una llosa de dal·labastre de Sarraal que serà relíquia del projecte, testimoni que esdevindrà la partitura que dona so al documental gràcies a Jaime de Burgos, teclista de Jarabe de Palo. Després el projecte inicià una itinerància que l’ha portat al festival Psicurt i a moltes altres projeccions. El 13 de març de 2020 el podrem veure al Casal Despertaferro de Reus.

MARIAELENA ROQUÉ

Brakhrushin Museum. Moscou. Del 4 de juny al 31 d’agost de 2019. gctm.ru

Mariaelena Roqué l’estiu passat va estar convidada al certamen Innovative Costume of the 21 Century. The next generation en dos àmbits diferents. Primer, com a comissària de la participació de creadors de vestuari artístic d’Espanya i Catalunya i, segon, com a artista convidada per presentar una performance personal amb una creació pròpia. Es tracta d’un gran esdeveniment amb obres de dissenyadors de teatre i moda de 50 països amb 100 comissaris i 250 participants que van presentar vestuari tridimensional implementat per moda, òpera, ballet, teatre, cinema exposicions d’arts visuals i representacions. A més, s’hi presenten, també, collages, fotografies, vídeos, performances i projectes informàtics.

RAMON CORNADÓ. «BUI»

CRAI Campus Catalunya URV. Tarragona. Del 23 de maig al 23 de juny de 2019

El fotògraf Ramon Cornadó portava una contundent reflexió sobre el silenci al hall de la biblioteca de la universitat, un lloc de pas on el soroll s’ho menja tot. Una fotografia enigmàtica similar a un dels cercles de l’artista Enzo, que sota una mirada atenta revela un cel lleument ennuvolat —el sostre d’una capella a cel obert— com un silenci dins del silenci. Blanc i negre. Des de ben petit he associat la foscor i la neu amb el silenci, que sempre pot ser diferent. De vegades el que no hi és, és el més important: l’absència defineix la presència. El silenci entre dues notes pot marcar l’èxit d’una simfonia. Absència, buit que en paraules de Ramon «ens permet, en un llenç totalment blanc, dissoldre el soroll circumdant i entrar en una mena de silenci alliberador per la ment».

CATÀLEG DEL CICLE «PINTURA MURAL»

Capella de Sant Roc. Valls. Temporada 2017/18 capellasantroc.cat

Ha sortit el catàleg de cicle Pintura Mural a La Capella Sant Roc de Valls que ha supervisat la comissària del cicle, la professora i crítica d’art Pilar Bonet. Es ressenyen set projectes que van incidir en el mur de l’absis de la capella. Pintures i dibuixos fets en directe i amb tècniques pictòriques que descodifiquen o subverteixen les narratives i iconografies habituals en aquest espai arquitectònic. Els participants són: Col·lectiu Obra social Son Goku, Txé Roimeser, Raquel Riba Rossy, Helena Basagañas, David Minguillon, Jan Monclús i Àlvar Calvet.

«NEGRE SOBRE BLANC. COL·LECCIÓ DE DIBUIXOS DEL MUSEU DE REUS»

Museu Salvador Vilaseca. Reus. Del 10 d’octubre de 2019 al 15 de maig de 2020. museudereus.cat/museu-darqueologia-salvador-vilaseca

El dibuix s’ha considerat una tècnica secundària o inferior, però és l’expressió més directa de les emocions i les idees. Aquesta exposició en dona constància i revela alguns petits tresors que mereixien sortir dels arxivadors. Se centra en obres d’autors locals i en un ampli panorama de tècniques, estils i conceptes de dibuix. Retrats, apunts de paisatge, il·lustracions i dibuixos preparatoris de pintures, escultures i architectures. Els temps: des de la cérvola prehistòrica gravada a la pedra fins a dibuixos contemporanis. Autors: Marià Fortuny, Balmómero Galofre, Hortensi Güell, Llovera, Antoni Gaudí, Joan Rebull, Modest Gener, Ramon Ferran, Morató Aragonés, Joaquim Chanco, Albert Macaya, Rufino Mesa, entre d’altres.

PREMI TELAX

Galeria Antoni Pinyol. Reus.
Del 22 de juny al 20 de juliol de 2019.
antonipinyol.com

Exposició dels artistes seleccionats al 27è Premi Telax. Un concurs organitzat any rere any durant 27 edicions, cosa que diu molt de la persistència i la vocació que ha mantingut viva la Galeria Pinyol. TELAX és un concurs que posa en contacte la galeria amb nous artistes, sense limitacions de territori, edat, estil o tècnica. Les bases només demanen «una línia avantguardista», i tothom ho entén. Aquest any el jurat ha seleccionat per exposar a la galeria durant la temporada 2019-2020 (aquest és el premi) Fabià Claramunt, Claire van der Boog, Alsira Monforte i Ramon Cornadó, en les modalitats de pintura, escultura, instal·lació i fotografia.

«SOROLL DE FON»

La Grey. Tarragona.
Del 23 de març al 25 de maig de 2019.
lagreytarragona.wixsite.com/lagrey

Un treball de tesi col·lectiu que ens parla del que hi ha sota els nostres peus, que cada vegada és més gran, però es manté ocult. No sabem exactament què és, no sabem què hi ha, però és aquí. Aviat el que no veiem, el que ignorem, serà més gran que el que tenim davant nostre.

Amb la participació d'Eduardo Alonso, Benxamín Álvarez, Manuel Gamonal, Thomas Keis, Juan Carlos Lozano, Antonio Luque, Àngel Pomerol, Lúdia Porcar i Francesc Roig, el catàleg que s'ha elaborat és, com sempre —marca de la casa—, una petita meravella, amb imatges i textos. El vídeo de promoció de l'exposició ja el tinc guardat.

LA COL·LECCIÓ BEEP D'ART ELECTRÒNIC A «FACES»

Es Baluard Museu. Palma.
Del 31 de gener al 6 d'octubre de 2019. esbaluard.org

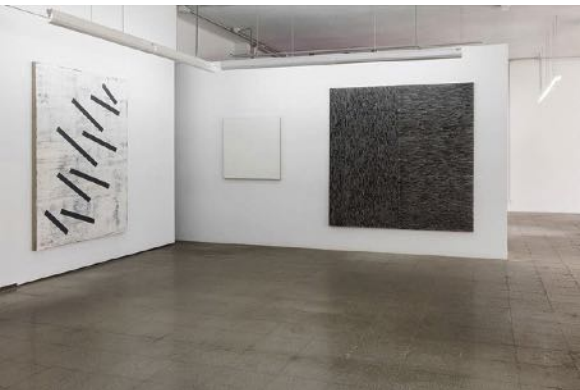
Roberta Bosco i Stefano Caldana, comissaris, es van centrar en el tema del retrat, considerat dins un espectre molt ampli a l'exposició «Faces» al centre d'art de Palma. Es van unir treballs del fons de la col·lecció amb obres de *new media art* de la Col·lecció Beep. Lectura constructiva i transversal del tema, amb elements innovadors com la interactivitat i la participació, propiciades per les tècniques digitals i electròniques. S'hi van poder veure obres de Marcel·lí Antúñez, Marina Abramovic, Daniel Canogar, Antoni Miralda, Lugan, Zush, Eulàlia Valldosera i Darío Villalba, entre d'altres, al costat dels reusencs Jordi Abelló i Marie France Veyrat.

JOAQUIM CHANCHO.
«EN BLANC I NEGRE»

Ana Mas Projects. L'Hospitalet de Llobregat.
Del 10 gener al 15 març de 2019. anamasprojects.com

Obres de sèries fetes entre 1972 i 2018 on utilitza només (gairebé) el blanc i el negre. Formalment fa abstracció, geometria, repetició o creuament de línies, juxtaposicions, superposicions. Se'l considera un pintor minimalista, però això no treu que utilitzi una gran varietat de recursos formals: al·lusions als ordres constructius de l'espai, creació amb camps de color, valoració del gest, relleus, exploració de la calligrafia. Després d'uns anys de treballar colors intensos i atrevides oposicions de complementaris, la mostra d'obres en blanc i negre accentua el recurs acromàtic que sempre ha utilitzat i que és un dels fils conductors de la seva trajectòria. **AR**

PARLEM CONTEMPORANI?.
3A TEMPORADA

Convent de les Arts.
Alcover. 2019.

La programació Parlem Contemporani va acabar el 2019 amb el tercer cicle del Cicle d'Arts Visuals. Es consolida com a projecte amb una programació esforçada i equilibrada, una exhibició i tractament d'espais molt acurades i un èxit de públic que fa de cada presentació una festa participativa. Lamentar que la credibilitat aconseguida no acaba de traduir-se en el suport econòmic merescut i l'activitat es manté gràcies a la generositat i l'entusiasme de gestors i artistes. Per l'edició 13a: una singular *performance* al claustre d'Anton Roca; la relectura de *LovelIndifference*, instal·lació d'Aureli Ruiz; la banyera lluminosa d'Ester Ferrando cedida pel MAMT, i la proposta interactiva *Aquell instant etem* del dibuixant i animador cultural Jordi Lloret.

39è PREMI BIENNAL D'ART
DIPUTACIÓ DE TARRAGONA

Museu d'Art Modern de la Diputació de Tarragona. De l'11 de juliol a l'1 de setembre de 2019. dipta.cat/mamt.

El Premi de l'edició de la biennial va ser per a l'escultor Llorenç Ugas Dubreuil amb una instal·lació consistent en una seqüència de blocs de formigó que oculten entre ells la fotografia d'un paisatge; l'obra mostra que no sempre tenim espai i perspectiva per poder enfocar la mirada i fer visible la realitat. L'accèssit va ser per Ro Caminal per Inventari, una instal·lació amb restes de construcció i un rètol LED que ens recorda que les runes amalgamen i uneixen històries, valors, acords i dissidències del passat. El premi de pintura va ser declarat desert, cosa inèdita en el concurs. El jurat va explicar que va trobar manca de risc i contundència en els treballs presentats.

EL DESEMBRE DE LIÓ,
ON AIGUA I LLUM ES BARREGEN

// CÈLIA DEL DIEGO

.....
15a Biennial d'Art Contemporani de Lió.
Del 18 de setembre de 2019 al 5 de gener de 2020.
biennaledelyon.com
Festa de les Llums, Lió.
Del 5 al 8 de desembre de 2019.
fetedeslumieres.lyon.fr
.....

Cada dos anys, al mes de desembre, quan a casa nostra arriba l'esperat pont d'inici de temporada, a Lió coincideixen dos esdeveniments d'intensitats diferenciades que mereixen una visita a la ciutat. Es tracta de la Biennial d'art contemporani que enguany celebra la seva quinzena edició, i d'un esdeveniment nocturn que inunda els carrers de llum i color, i que obre les portes a l'hivern i a les festes de Nadal.

Aquest any la biennial incorpora moltes modificacions respecte de les anteriors. D'una banda, el nomenament d'una nova direcció artística que reemplaça Thierry Raspail, que havia dirigit l'esdeveniment des dels seus inicis, per Isabella Bertolotti, la flamant directora del Musée d'art contemporani de Lió. I, d'una altra, el trasllat de la seva seu principal des de la Sucrière, que va acollir la biennial entre el 2003 i el 2017, a l'antiga fàbrica Fagor, tot i que continua ocupant els espais del MAC, l'Institut d'Art Contemporani i diversos equipaments del centre de la ciutat, a

la zona de Presqu'île. A més a més, la biennial s'estén per tota la regió d'Auvergne-Rhône-Alpes mitjançant propostes complementàries tals com un laboratori experimental entre artistes i comunitats locals o una exposició centrada en l'emergència artística.

.....
En aquest context, el concepte d'aiguabarreig pren tot un altre sentit que connecta el paisatge amb la idea de desenvolupament, de progrés i de futur.
.....

El títol de la Biennial: «Là où les eaux se mêlent» (Allà on les aigües es barregen), està extret d'un poema de Raymond Carver, en el qual ell pren la metàfora del riu per parlar de la vida, de la influència del pas del temps en la seva pròpia vida. L'equip curatorial del Palais de Tokyo de París, a qui enguany ha estat confiat el comissariat de la biennial, s'ha apropiat de l'expressió de l'escriptor americà i l'ha ressituada a la particular geografia de la ciutat de Lió, al bell mig de la qual els rius Roine i Saona fusionen les seves aigües. En aquest context, el concepte d'aiguabarreig pren tot un altre sentit que connecta el paisatge amb la idea de desenvolupament, de progrés i de futur: una confluència hidrològica i biològica que esdevé la gènesi d'una xarxa fluvial, viària, de comunicacions i, en conseqüència, de tot un seguit de transformacions d'abast social, polític i econòmic que defineixen la nostra contemporaneïtat.

Un marc discursiu del tot obert al voltant del qual s'ha convidat una cinquantena d'artistes a crear projectes

específics. En aquest sentit, el pas dels prop de 5.000 metres quadrats de la Sucrière als més de 29.000 que té l'antic complex fabril de Fagor han acabat sent decisius en relació amb les propostes presentades, sobretot pel que fa a la necessitat de provar d'imposar-se en un espai tan immens i connotat. Enmig d'una col·lecció d'intervencions que, en general, esdevenen sobredimensionades, destaquen instal·lacions reeixides que posen en tensió les conseqüències de l'antropocentrisme sobre la natura, com *Le silence d'un dune*, del francès Stéphane Thidet, o *Prometheus Delivered*, de l'austríac Thomas Feuerstein.

Quan el sol es pon, i durant només quatre dies, a Lió l'oferta continua, ara de la mà de la Festa de les Llums que anualment recorda i celebra l'erradicació de la plaga de la pesta, i que enguany fa un tribut de manera especial al trentè aniversari del pla d'il·luminació de la ciutat. Un esdeveniment popular, fins i tot multitudinari en excés, on dissenyadors lumínics, arquitectes, tecnòlegs i visualistes competeixen per produir la instal·lació més impressionant a través de jocs de llum, projeccions, *mappings* i espectacles multimèdia. La ciutadania també participa dels festivals amb el gest d'engalanar les finestres de les seves llars amb espelmes i bombetes. Tot plegat, un desplegament d'energia i entusiasme que garanteix una singular passejada nocturna per aquesta ciutat que ja fa trenta anys que organitza la biennial d'art francesa.

.....
Vista de Le silence d'une dune de Stéphane Thidet.
Fotografia: Amics de La Panera.

EL OJO ELÉCTRICO

// JORDI ANTAS

A cura d'Antonia Gaeta i Pilar Soler.
La Casa Encendida. Madrid.
De l'11 d'octubre de 2019 al 5 de gener de 2020.
lacasaencendida.es

Sempre he tingut una atracció per l'aspecte disfuncional de l'art, de les cosmogonies delirants, o les coses que es regeixen al marge d'una normativa imposada, productiva, que respongui al concepte de discurs establert, conegut, tolerat; o que representin algun sistema legítim. En definitiva, coses que tinguin una funció. L'octubre passat es va inaugurar a La Casa Encendida de Madrid l'exposició «El ojo eléctrico», un projecte expositiu comissariat per Antonia Gaeta i Pilar Soler que reuneixen les obres de 41 artistes pertanyents a la col·lecció Tregger/Sant Silvestre dipositades al Centre d'Art Oliva de São João de Madeira a Portugal, una col·lecció àmplia integrada per més de 350 artistes de diferents procedències i especialitzada en l'art brut o l'anomenat *outsider art* del segle xx.

«El ojo eléctrico» situa el punt de partida en els codis secrets, les cosmogonies numerològiques i l'art mediúnic. Una aproximació perceptiva, àmplia, i distant a la vegada, que tractada des de possibles àmbits com poden ser la mística, la psicologia, o la literatura, en la qual explora la força de les obsessions compulsives, les

visions fantàstiques, i els processos subversius davant l'ordre instaurat. Sensacions inesperades que, a mode de jocs binaris com plaer i desempament, alteració i consciència, misteri i esoterisme, em porten a pensar en aquesta disfuncionalitat o absència de practicitat dels artistes que són presents en aquesta exposició.

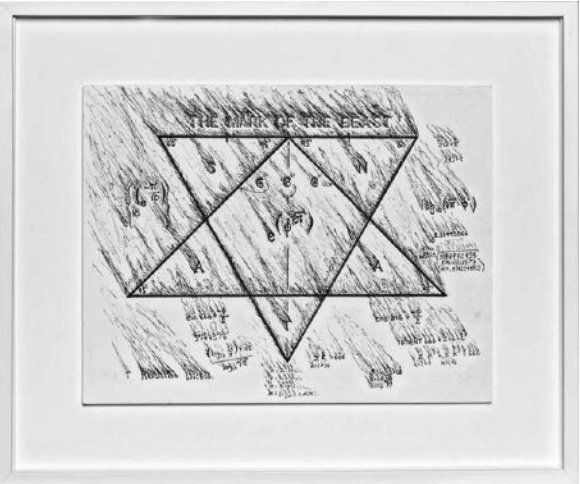
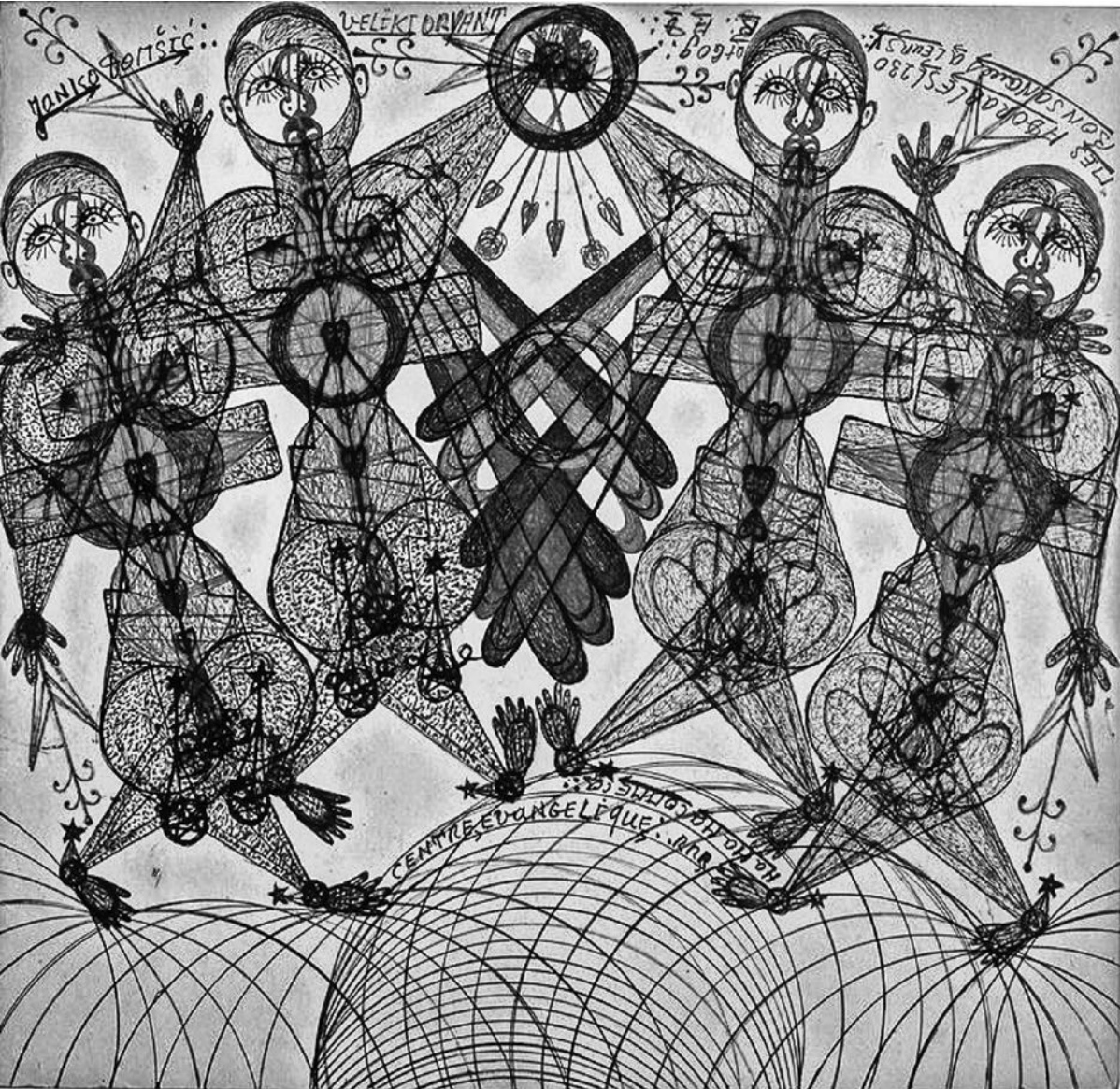
... des de l'espai gestual, frenètic, mínim, inconscient i subvertiu, fins i tot des de l'agressivitat, qüestiona el que som com a individus i el nostre entorn

Durant el recorregut de l'exposició s'elabora una dialèctica que es genera a partir d'aquesta narrativa i d'aquest procés subjectiu i es desfragmenta al mateix moment que es confecciona un metarelat en el qual es reivindica l'aspecte fantàstic, secret, místic i invisible del subjecte, i que s'accentua en la impossibilitat, moltes vegades, de desxifrar en la seva totalitat els missatges inscrits. El meu interès, més enllà de les profecies i l'obscurantisme que ens aporta l'exposició, s'atura en l'exploració d'aquesta funcionalitat i/o disfuncionalitat que defineix el rol social i polític de l'artista, més enllà de qualsevol índex de genialitat, i capaç de desafiar la percepció i explicació de l'entorn més proper, apostant per altres possibilitats extraordinàries que no obligatòriament han de passar per la raó, la lògica i la rendibilitat. Una manera de treballar en art que, des de l'espai gestual, frenètic, mínim, inconscient i subvertiu, fins i

tot des de l'agressivitat, qüestiona el que som com a individus i el nostre entorn, des d'una manera i un espai àmpliament més profund.

El recorregut expositiu té una intenció deliberada de barrejar aquests 41 artistes que procedeixen de diferents èpoques; alguns artistes s'inclouen en els discursos d'avantguarda de la primera meitat de segle xx com Wolfli, Scottie Wilson, Lesage, Friedrich Schröder-Sonnenstern o Fleury-Joseph Crepin; d'altres apareixen en l'actualitat en biennals d'art i discursos contemporanis com Bruly Bouabré, Albino Brazo Vasiliy Romanov; també hi apareixen artistes que actuen com a mèdiums com Madge Gill, Agatha Wojciechowsky, Anna Zemánkova, Guo Fengyi, Nina Karaseko Margarethe Held; hi ha profetes com Aníbal Brizuela o Adelhyd van Bender; cosmogònics com Janko Domsico, o John Urho Kemp; d'altres que treballen des de missatges encriptats i secrets com els de Harald Stoffers, Melvin Wayo o Berverly Bakery, i propostes que funcionen a mig camí d'elements màgics i obres d'art com les de Hort Ademeito o Raimundo Camilo. En definitiva, artistes que, desproveïts de qualsevol rèdit, prioritzen les seves creences en el que fan en detriment d'uns interessos particulars en relació amb els aspectes socials, artístics, i econòmics que s'erigeixen, moltes vegades, en el treball en art.

Janko Domsic, Sense títol (s.f.)
Fotografies: Andrés Rocha. El ojo eléctrico.

TONI TORRELL IN MEMORIAM

// ANTONIO SALCEDO

El 18 de novembre passat vaig rebre un curt missatge que deia: «Toni ens ha deixat a les 22.30 d'aquest diumenge 17 de novembre. Ja descansa.» Fou una notícia trista i inesperada. Molt ràpidament la notícia es va conèixer i molts amics i companys del Toni i de Joaquim Martin varen manifestar per les xarxes socials el seu lament per la pèrdua d'una de les persones més significatives en el camp de la cultura a Tarragona, en particular durant la dècada dels vuitanta i els noranta.

La història de Toni Torrell (Alcover, 1956) estarà sempre unida a la vida artística de la ciutat de Tarragona. En el seu cas en una doble vessant, com a creador visual i com a promotor, tant en el camp de les arts plàstiques com en el de la literatura. Indubtablement parlar a Tarra-

gona de Toni Torrell és parlar de Poetes, el mític bar que va crear conjuntament amb Joaquim Martin l'any 1978. Un bar que es va convertir en un centre cultural molt important, refugi d'artistes i de literats que, en els seus espais, varen començar les seves carreres.

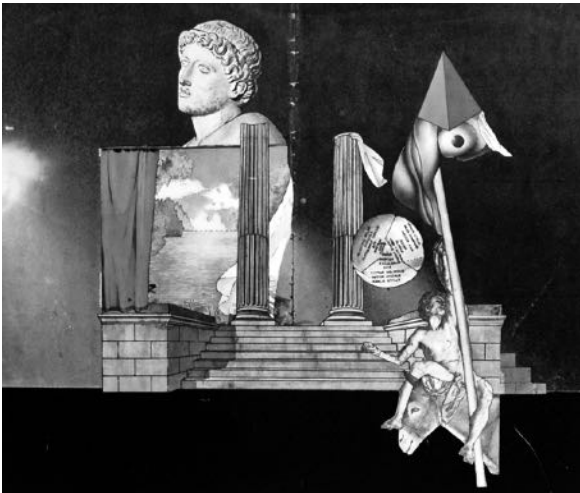
El Toni formava part del grup de joves creadors que s'estaven donant a conèixer a finals dels anys setanta i començaments del 80. Va formar part del grup d'art postal SIEP (Sàpigues i Entenguis Produccions), liderat per Francesc Vidal, conjuntament amb Robert Bofarull, Aureli Ruiz i Joan Rom, un grup que va actuar com un revulsiu cultural a la ciutat de Reus. L'any 1983 fou seleccionat en la Biennial de Tarragona; la seva obra es presentava, conjuntament amb la de: Joan Casals, Leonardo Escoda, Dolors Escardó, Carles Amill, Albert Gonzalo, Francesc Vidal, Anton Roca i Pere Folch.

Uns anys més tard, el Toni va participar com a fundador d'una de les millors iniciatives artístiques que han nascut a

la ciutat de Tarragona, conjuntament amb Chantal Grande i Glòria Malé van crear el Tinglado 2 Moll de Fusta, que serà conegut com un dels centres d'art més importants del nostre país.

El Toni també va formar part de La Gent del Llamp, un col·lectiu literari interessat a editar els seus llibres i donar cabuda a altres autors que tinguessin dificultat a trobar editors. Ell va dissenyar una bona part de les portades d'aquests llibres. Cal destacar, també, la seva relació amb la cultura popular; ell va fer els primers i segons dissenys del ball de diables de la ciutat.

Toni Torrell, va treballar com a dissenyador gràfic, com a pintor i com a creador de *collages*. La seva font principal era la història de l'art, de la qual tenia un ampli coneixement. Crec que la ciutat li deu una exposició retrospectiva que reivindiqui la producció artística d'un creador que va aconseguir una obra personal meritòria, i que, durant molts anys, va treballar de valent pel desenvolupament cultural de Tarragona.

JOANA BIARNÉS.
MODA A PEU DE CARRER

// ANNA MARIA ANDEVERT

Centre d'Art de Tarragona.
Del 27 de setembre al 22 de desembre de 2019.

Gairebé 90 fotografies en blanc i negre de la fotoperiodista terrassenca es van poder visitar al Tinglado 2. Concretament, la mostra vol reivindicar el treball en l'àmbit de la moda de Biarnés, sobretot durant la dècada dels anys seixanta i setanta.

Nascuda l'any 1935 i de formació periodista, Joana Biarnés va endinsar-se en el món de la fotografia, ja que el seu pare era fotògraf esportiu. En aquest ambient reservat al sexe masculí, una jove Biarnés no tardà a construir la seva habitació pròpia en femení, convertint-se en la primera dona fotoperiodista a l'Estat espanyol. Des de les riudes de Terrassa als Beatles, Biarnés captava allò que succeïa en una societat canviant. És a partir dels anys seixanta que entra de ple en el món de la moda, treballant entre Madrid i Barcelona, amb reconeguts modistes, creadors, dissenyadors i models. És precisament aquesta faceta la que reivindica la mostra evidenciant la seva voluntat transgressora de la imatge en l'elit. Biarnés entén la moda com quelcom orgànic i cada vegada més estès, així doncs,

descentralitza les localitzacions de la fotografia de moda –en gran part consagrades als *ateliers* i passarel·les–, per portar aquest gènere a un nou escenari: el carrer.

No només s'atreveix a conquerir nous escenaris com l'extraradi de Madrid o la boca del metro de Barcelona, sinó que també juga d'una forma natural amb personatges famosos i anònims. Són conegudes les seves fotografies de Karina, Massiel o Raphael, que extrapolades al món de la moda, es poden calcar amb reportatges que va fer de Mary Quant o de Paco Rabanne. D'altra banda, aquestes figures fàcilment reconegudes es fusionen amb les de models anònimes, passejants i curiosos que es filtren a les fotografies disparades a peu de carrer. És en aquest entrecreuament d'escenaris i figures on rau la veritable vàlua d'aquesta selecció d'imatges.

La naturalitat i la pretesa trobada casual predominen en unes instantànies que no només ens parlen de l'evolució de la moda i les seves influències internacionals, sinó que també ens descobreixen una història recent d'Espanya, amb una Carmen Polo assistint a desfilades de moda o un parc Güell amb pocs turistes. En aquesta línia, cal remarcar altre cop que la mirada de Joana Biarnés era la mirada d'una fotoperiodista que més enllà de l'objecte, emmarcava el subjecte i el seu entorn. És precisament aquesta concepció panoràmica la que concedeix a la mostra el punt d'interès: des d'hotels de luxe a barris en construcció, des de cantants famoses a models i pas-

sejants anònims. També, la presència del denominador comú femení és crucial: la dona com a subjecte mirat, admirat i fotografiat, però també com a ens actiu responsable de disparar i crear discurs.

Josep Casamartina, comissari de la mostra, i Photographic Social Vision articulen aquest projecte al costat d'Imma Cortés, gestora del fons de la fotografia. El resultat és una exposició amb un discurs clar dividit en grans sales i subdividit en seqüències de microrelats formats per dues, tres o quatre fotografies. Una publicació gratuïta en format diari acompanya aquesta mostra i ubica l'espectador.

Vista de l'exposició. Fotografia: ARTIGA.

**GELO. TRAJECTÒRIA 1980-2019.
ELS EXTRATERRESTRES DEL MONTSIÀ**

Museu de Valls. Abril - juny 2020.

Amb la cultura!

150 ANYS Port Tarragona

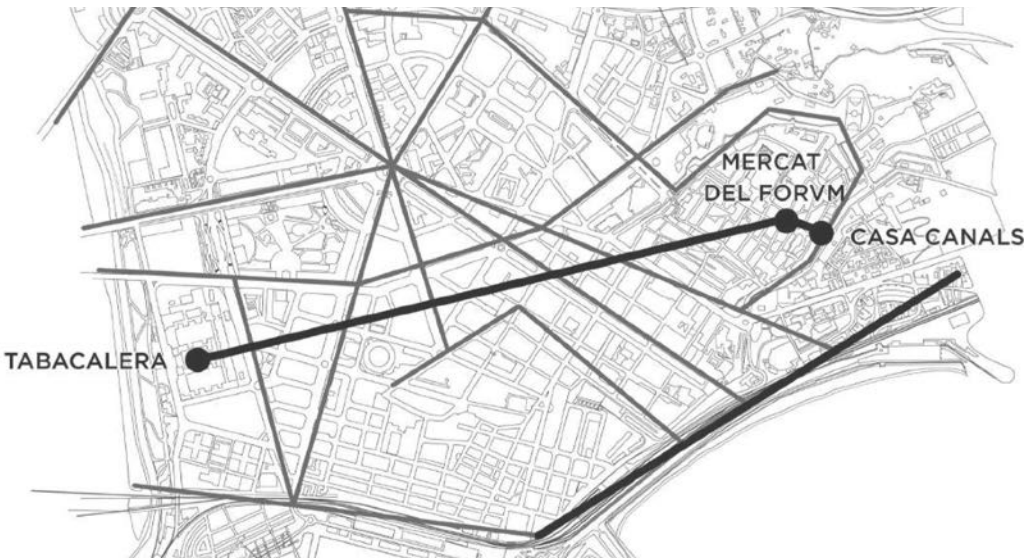
porttarragona.cat

CENTRE D'ART
TARRAGONA

2020. SALT ENDAVANT
ESPACIAL I CONCEPTUAL

ON ANEM

L'Ajuntament de Tarragona considera que és necessari fer un salt endavant en el projecte actual cap a una proposta molt més ambiciosa en espais i en concepte, una proposta que, a banda de l'exhibició de grans exposicions, vol reforçar l'especificitat mediatra que la Xarxa li atorga en el mapa d'espais catalans i que alhora busca la imbricació de diversos sectors, disciplines, estils i enfocaments artístics.

ESPAIS

CASA CANALS

Seu administrativa i centre de recursos, que comptarà amb 3 espais:
Sala per a l'intercanvi, la formació i l'organització de trobades.
Sala expositiva de mitjà format.
Jardí de la planta noble, per a activitats i instal·lacions diverses.

MERCAT DEL FÒRUM

Espai per a les propostes més experimentals, les instal·lacions transversals i l'art emergent.

TABACALERA

Espai per a grans exposicions, inicialment a la planta superior del mòdul 2 i, posteriorment, al mòdul 6.
Durant el 2020 s'adequarà la planta inferior d'aquest magatzem 6 i, al llarg del mandat, la resta d'espais, que es destinaran a diversos usos artístics.

COM

I ho farà assentant les bases des del primer dia, amb les accions següents:

DIRECCIÓ ARTÍSTICA

Es convocarà un concurs públic per seleccionar la millor proposta per al Centre d'Art.

CONSELL ASSESSOR

Comptarem amb la col·laboració d'un grup de persones expertes en l'art contemporani que acompanyaran la institució i la direcció artística a l'hora de desenvolupar el projecte.

Els membres són: Joan Abelló, Manel Margalef, Assumpta Rosés, Bel Olid, Marina Vives, Jordi Cervera, Chantal Grande, Lúdia Porcar i Martí Peran.

CRÈDITS ARTIGA

Direcció: Assumpta Rosés // **Consell de Redacció:** Cèlia del Diego, Assumpta Rosés, Antonio Salcedo i Màrius Domingo // **Correcció de textos:** Agnès Toda // **Disseny i maquetació:** Alexandre Ayxendri
Seguiu-nos al Facebook: [ca-es.facebook.com/artiga.tarragona](https://www.facebook.com/artiga.tarragona) // artiga.revista@yahoo.es

